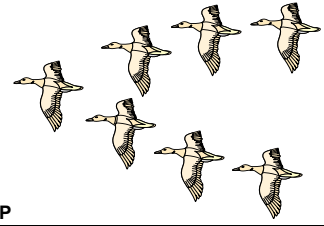

In vogelvlucht

MEDEDELINGENBLAD VAN DE VOGELWERKGROEP VAN HET HOEKSCHEWAARDS LANDSCHAP

Nummer 6, maart 2002

Ten geleide

Dit is alweer het 6de nummer van "In Vogelvlucht" en dat betekent dat we er nu 3 jaar mee bezig zijn. Gezien de vele positieve reacties geloven wij dat het blad in een behoefte voorziet en dat geeft ons de motivatie om er mee door te gaan. Wij doen dat natuurlijk niet alleen. De auteurs van de artikelen zijn de eigenlijke werkers en verdienen dan ook een hartelijk applaus voor hun essentiële bijdragen.

Deze aflevering bevat verslagen van tellingen, persoonlijke ervaringen van leden van de werkgroep en vele nieuwtjes uit vogelaarsland, kortom, weer een uitgebreid stuk werk. Alle medewerkers weer hartelijk dank.

Martin Mollet heeft een kalender samengesteld betreffende de in de Hoeksche Waard broedende roofvogels. Deze is als bijlage toegevoegd.

Joke Boerlage
Piet Bronder

WEER BROEDENDE OOIEVAARS LANGS DE BINNENMAAS?

In onze streek zullen nog een paar ooievaarsnesten worden geplaatst. Onder andere komt er eentje te staan langs de Binnenmaas, waar ze waarschijnlijk tot kort voor 1940 broedden. Daarna was het in de Hoeksche Waard afgelopen met broedende Ooievaars. In 1960 werd nog een nieuw nest geplaatst in Goudswaard dat, blijkens de jaarlijkse ooievaarsrapporten van destijds in het tijdschrift 'Het Vogeljaar', stond bij de heer L.J. de Jong. In 1962 kreeg dat nest een opknopbeurt. De tot omstreeks 1940 langs de Wintersweg in Mijnsheerenland broedende Ooievaars brachten ruim veertig jaar later een vrijdagavond vol deining in mijn echtelijke woning in Maasdam. Dat kwam zo.

Eens zocht ik foto's van De Beer. 'Kom maar eens langs, ik heb wel wat', nodigde wijlen Frans Kooymans uit. Toen een doos met foto's openging, volgde nostalgische momenten. Er waren ook andere foto's dan van De Beer. Frans pakte er een en zei: 'Die heb ik nog eens bij jou in de buurt gemaakt. Ik denk zo omstreeks 1937 of 1938. Wij gingen toen nogal eens rond de Binnenmaas op excursie'. De foto toonde een rijtje onmiskenbaar boerenkinderen, poserend voor de fotograaf met de mimiek van mensen die weinig heil zien in de affaire. Op de achtergrond torende een hoge boerenschuur met rieten dak. Op de nok een ooievaarsnest. Bewoond. 'Heb je die nu voor de ooievaars of voor de kinderen gemaakt?' vroeg ik. Frans glimlachte maar eens. Maar de belangstelling van echtgenote Els, mee op visite bij Frans, was direct gewekt. 'Vijfenvertig jaar geleden bij ons in de Hoeksche Waard gemaakt? Dan moeten die kinderen nu volwassen zijn. Hebben ze die foto ooit gekregen? Nee, mag ik hem dan mee?'

De week daarop stond de foto in de Hoeksche Waardse huis-aan-huis. Met erboven 'Wie zijn dit?' en als bijschrift het verhaal van Frans. Dat hebben wij geweten. Toen ik vrijdagmiddag thuiskwam, was het krantje kennelijk juist in de brievenbussen gedeponneerd. De telefoontjes barstten direct los. Els hanteerde het apparaat gelijk een bankemployée tijdens een valutacrisis. Een van de eersten die belde verklaarde dat de boerderij langs de Wintersweg stond en toebehoorde aan Van Prooyen. 'Het spul staat er nog steeds, maar er mag wel eens wat aan gebeuren', voegde hij eraan toe. 'Dacht ik het niet' zei ik, 'een echte Hoeksche Waarder kent de boerenbedrijven beter dan de mensen die er wonen'. Daarna kwam ik er niet meer tussen. Gepensioneerde onderwijzers, een gemeentesecretaris in ruste en binnen een half

uur ook de eerste vijfenveertig jaar geleden gefotografeerde dreumes meldde zich. En toen ging het snel. 'Het zijn allemaal kinderen van één gezin', riep Els, lichtelijk verhit maar de situatie volkomen meester, tussen twee telefoontjes door de kamer in. Uit haar 'dan moet u Dingeman wezen', als reactie op een van de volgende bellers, bleek dat de familie voor haar al geen geheimen meer had. Allen leefden en woonden in dorpen rondom hun geboortestek, een woning tegenover die boerderij van Van Prooyen. Ooievaars kwamen er die avond niet meer aan te pas.

Een van de volgende dagen belde iemand uit Mijnsheerenland om te vertellen dat in zijn jeugd, omstreeks 1930, het in augustus kon voorkomen dat wel twintig ooievaars op de schoorstenen van de huizen in Mijnsheerenland rustten. 'Dat was zo mooi, meneer, ik wou dat ik dat nog eens kon meemaken...'

Frans kreeg te horen welke deining zijn oude foto had veroorzaakt. 'Willen ze allemaal soms een afdruk?' was zijn reactie. Dat was een schot in de roos. Een paar weken later kwam Frans met een stapeltje afdrukken naar Maasdam. Het hele rijtje dreumessen van toen was bijeen, nu uitgegroeid tot blakende Hoeksche Waarders, met alweer een niet te verwaarlozen aanhang. Enkelen meenden zich nog vaag iets te kunnen herinneren van Frans' fotosessie van vijfenveertig jaar geleden. De ooievaars op het dak van de stee van Van Prooyen stond scherper in het geheugen. 'Het moet een van de laatste jaren geweest zijn dat ze er zaten', zei er een. En vervolgens: 'Waarom zijn er eigenlijk geen ooievaars meer?' 'Tja...!', antwoordde Frans.

Uit 'Vlerkenstreken' van Erik van Ommen en Gerard Ouweneel

EERSTE HWL VOGELAARSDAG OP ZATERDAG 6 APRIL 2002

Op de laatst gehouden najaarsvergadering van de VWG werd het plan gelanceerd om te komen tot een (jaarlijkse?) HWL-vogelaarsdag. Dit ter vervanging van de voorheen met enige regelmaat georganiseerde vogelweekenden. Deze dag moet vooral in het teken staan van plezier en gezelligheid, in combinatie met vogels kijken. Als we daarnaast ook nog eens iets over het voorkomen van vogels binnen de HW te weten kunnen komen, is dat helemaal mooi. Dit was het uitgangspunt en om tot deze combinatie te komen was het plan een spelelement (vogelsoorten) met handicaps (beperkte tijd en actieradius) in te bouwen. De reacties waren divers en een discussie was het gevolg. De meningen liepen uiteen van "dient geen vogelbelang" via "wel of geen competitie-element" tot "leuk idee" en "wanneer starten we?" Daarnaast werden er wat tips voor aanpassingen gegeven, zoals de mogelijkheid de vogeldag per fiets of in een andere maand te houden. Wel bleek een behoorlijk deel van het aanwezige gezelschap wel wat te voelen voor zo'n dag. Tijdens de op deze discussie volgende pauze, bleken er al snel een stuk of zes "teams" mee te willen doen. Daarop is besloten deze dag definitief te gaan organiseren. Zodoende kunnen de onderlinge contacten weer worden aangehaald, want het is nog niet zo dat iedereen op een vergadering weet welke namen er bij welke gezichten horen.

Er is naar de afdelings-coördinatoren een mailtje met het primaire voorstel uitgegaan, met het verzoek tijdens de bijeenkomsten van de afdelingen de zaken nog eens te bespreken en eventueel commentaar te leveren. Dat hebben we meegenomen in het uiteindelijke plan. Zo kwam ondermeer naar voren ook introducés mee te laten doen, iets wat prima past in het streven naar een gezellige dag. Vooral doen dus! Om het laatste beetje scepsis over de bedoelingen van deze dag bij sommigen weg te halen, is besloten de handicaps aan te scherpen, namelijk van maximaal 100 kilometer naar maximaal 75 kilometer en de beschikbare tijd is een uur korter gemaakt. Daarnaast is besloten aan het middagprogramma een dialezing of videopresentatie van een vogelreis toe te voegen, gemaakt door een VWG-lid. Daar is voldoende archief voor.

De keuze voor begin april werd ingegeven door de feiten dat er nog een staartje wintergasten aanwezig is, de eerste zomervogels terug keren, de bladeren nog niet aan de bomen zitten, waardoor niet-zingers zich makkelijker laten waarnemen, en de voorjaarstrek van niet broedvogels ook al merkbaar is. Om tegemoet te komen aan de vragen over deze gekozen datum, zullen we, bij gebleken succes, de eventueel nog volgende dagen telkens in een andere maand houden (bijv. half mei, eind augustus, begin oktober of midden in de winter, keuze genoeg). Dat is zelfs leuker dan ieder jaar in dezelfde tijd. Daar kan nog uit naar voren kunnen komen wat voor de HW de "beste vogelperiode" is. Het is dan ook spannend om te zien wat er alles bij elkaar genomen op zo'n dag wordt gezien.

Al met al zijn we gekomen tot het organiseren van de eerste HWL-vogelaarsdag op zaterdag 6 april 2002, waarvan het programma er als volgt uitziet:

09:00 Start vogeltocht vanaf het industrieterrein van Klaaswaal.

14:00 Uiterste tijdstip van melden in Klein Profijt.

15:00 Videoverslag India-reis van Rob Burgmans.

Het spelelement voor deze dag wordt als volgt vormgegeven:

- Voor iedere waargenomen vogelsoort worden 1, 2 of 3 punten toegekend, afhankelijk van het voorkomen van de soort in de HW en de kans op waarneming. Daartoe is een lijst opgesteld, die op sommige punten best arbitrair kan zijn, maar omdat het winnen niet voorop staat kan hierover niet worden "onderhandeld".
- Er mag maximaal 75 kilometer met de auto worden afgelegd. Iedere kilometer minder wordt beloond met een punt, met een maximum van 25 punten. Iedere meer kilometer betekent een punt aftrek en bij meer dan 100 kilometers twee punten per kilometer. In feite gaan de kilometers dus al vanaf 50+1 meetellen! De kilometerstand wordt bij de start opgeschreven en aan het einde van de rit door de teams zelf. Bij de winnaars wordt de stand gecontroleerd.
- De tijdslimiet overschrijden betekent een punt aftrek voor iedere minuut te laat, dus dat kan flink oplopen.

Uiteraard mag er ook op de fiets worden meegedaan, hetzij de hele dag of een deel ervan. Startpunt in dat geval zelf uit te kiezen. Deze teams zullen dan de maximale bonus voor weinig kilometers verdienen. Dit kan echter niet algemeen worden opgelegd, omdat mensen die dat fysiek niet aankunnen dan buiten de boot vallen. Degenen die het competitie-element wat minder geslaagd vinden, kunnen "buiten mededinging" meedoen (zonder kilometers, wel de vogelsoorten noteren, want dat is interessant voor de statistieken). De handicaps zullen er overigens voor zorgen dat deze dag geen racedag of soortenjagersfestijn zal worden. Wel is ieder team natuurlijk vrij in de manier waarop het deze dag indeelt, want er zijn zoveel zinnen als er hoofden zijn. Degenen die wel zoveel mogelijk willen zien in de beschikbare tijd, moeten net zo goed worden gerespecteerd als degenen die deze dag, om wat voor reden dan ook, helemaal niet zien zitten. Iedereen die mee wil doen, kan zich tot vrijdag 5 april 2002 opgeven bij ondergetekende (tel. 0186-692834 of e-mail: yda.benard.fysergo@hetnet.nl). Natuurlijk hopen we op veel deelnemende teams, want hoe meer zielen hoe meer vreugd. En daar is het uiteindelijk toch allemaal om te doen!

Martin Benard

VAREN OP HET HARINGVLIET.

Weliswaar een stevige bries, maar prachtig open weer op 19 januari 2002. Ideaal voor een rondvaart over het Haringvliet. Ruim honderd gegadigden druppelden binnen op de rede van Willemstad voor de SBB tocht van Wicher Pen. Na een laatste check vertrokken we een paar minuten over tien.

De vogelaars zochten vanwege de koude wind al snel naar een goede plek op het bovendek. Nog voor de posities waren ingenomen, kwam er al een melding dat een Rode Wouw boven het Hollandsch Diep vloog. De vogel koerste richting de Ambachts Heerlijkheid Cromstrijen en verdween daar geleidelijk uit beeld. De toon was gezet, het publiek dat nog aan de koffie zat gealarmeerd, inclusief Wicher die nog bezig was met de tekst en uitleg over de tocht.

Door de harde wind waren er weinig watervogels op het open water. Honderden Smienten, Kuifeenden en Wilde Eenden verbleven met Grauwe Ganzen, Wintertalingen en enkele Pijlstaarten en Tafeleenden voor of op de noordelijke oever van Tiengemeten. Voor de Westerse Laagjes waren het enkele Nonnetjes die voor een fijne uitbreiding van de soortenlijst zorgden. Verrast werden we met een van het open water opvliegende Grote Zee-eend, een woerd. Voor de Hoeksche Waard een zeldzame soort, die het enthousiasme van de vogelaars alleen verder aanzette en daarmee ook de aankomende vogelaars en geïnteresseerden op het bovendek hielden. Bij de Korendijksche Slikken stond de wind vol op het gebied en waren het voornamelijk Brilduikers en een enkele Aalscholver. Vanaf het bovendek konden we het gebied inkijken en hadden we zicht op de eerste voor het broedseizoen teruggekeerde groepjes Bergeenden en in de groter aantallen aanwezige Brandganzen. In de bomen en boven het riet werden al snel een enkele Buizerd en twee Bruine

Kiekendieven gesignaleerd. "De" Slechtvalk bleek op zijn vaste stek te zitten en kon zelfs vanaf de boot worden gespot.

Na even de Spuimond te zijn ingestoken werd de koers langs de Beninger Slikken richting de Westplaat en de Haringvlietsluizen vervolgd. Voor en na Hellevoetsluis, onder andere bij het Quackgors, kregen we de zaagbekken compleet. Middelste en Grote Zaagbek waren goed te zien en maakten met de Nonnetjes het zaagbekkentrio compleet. Westplaat en Quackgors waren de locaties voor Kieviten, Scholeksters, Tureluurs en waarschijnlijk enkele Bonte Strandlopers. Hier maakten we de oversteek naar de Scheelhoek op Goeree en passeerden daar nu de Westplaat via het Aardappelengat, waar de diepte tot zo'n 17 meter kan oplopen. Een koppel Bruine Kiekendieven boven de Westplaat en twee Slechtvalken, waarvan 1 op een fuikenpaal, waar de aandacht trekkers. Op de buitengorzen onder Middelharnis, Stad aan 't Haringvliet en de Den Bommel waren het de Brandganzen en Grauwe Ganzen die domineerden. In de beschutting van oeververdediging of riet rustten en fourageerden tientallen tot honderden Smienten, Wilde Eenden, Kuifeenden, en Wintertalingen. Ter hoogte van Den Bommel staken we over naar Tiengemeteten, richting de Griendweipolder. De week ervoor was er een Zeearend gezien. So, you never know. Vele eenden en ganzen vielen in vizier, maar ook de plotse paniek. Bijna gelijktijdig werd er Zeearend geschreeuwd. En ja hoor, een juveniel exemplaar hing boven de plassen met Smienten, Pijlstaarten, Wilde Eenden en ander gevogelte. Met het volle zonlicht in de rug was het genieten. De vogel liet zich goed bekijken, vloog op en streek weer neer, vervolgens weer met een prooi in de grote klauwen. Na ca. 10 minuten besloot de arend het voor gezien te houden en vloog de dijk over en leek in het polderland zijn rust te nemen. De dag kon dus nu helemaal niet meer stuk, ook niet na een vergeefse poging bij oever van de Ambachtshoerijkheid Cromstrijen voor een tweede Zeearend. Stipt vier uur kwamen we weer bij de kade en was een ieder in zijn nopjes.

Gert Huijzers

NATUUR MAKEN.

De Tiendgorzen, een buitendijkse polder waar landbouwgewassen plaats hebben gemaakt voor natuurontwikkeling.

De zuid westelijke rand van de Hoeksche Waard heeft er weer een stukje natuur bij, gemaakte natuur. Als je de eerste graafwerkzaamheden ziet, probeer je een voorstelling te maken hoe de ontwikkeling zal zijn. Hoe zal het verlopen met de waterstanden, waar zal het allemaal begroeid raken en wat de vogelaar bezig houdt: hoe groot is de aantrekkingskracht op de vogels. Nou al spoedig na de oplevering, is het al volop genieten van allerlei vogelsoorten. Een wat zo leuk is, de vele enthousiaste reacties van omwonenden die je spontaan van allerlei waarnemingen op de hoogte stellen. Prachtig!

De afgelopen jaren en nog steeds gaat er veel aandacht uit naar Tiengemeteten. Plannen en inmiddels een leuke en informatieve video getuigen van allerlei prachtige toekomstontwikkelingen, maar de eerste spade moet nog de grond in. Tegenover Tiengemeteten, bij de Nieuwendijk, is in 2001 onder de vlag van Plan Tiengemeteten, de Tiendgorzen vergraven van akkerbouwgebied tot natuurontwikkelingsgebied. Na enkele maanden van graven en inrichten zijn het prachtige kreken die het gebied met lichte getijdenbewegingen beheersen. Grote stukken in de kreekloop komen daarbij net boven en onder water. Kleine poelen in de nabijheid van dit stelsel, completeren deze interessante waterhuishouding.

In de zomermaanden, al snel na het vertrek van de graafmachines en tractoren, dienen de eerste soorten zich aan, op de dan nog kale vlakten. Maar de pioniervegetatie laat zich niet onbetuigd en zorgt al snel voor een zacht groene frisse kleur, met een voor vogels aantrekkelijke hoogte tot in augustus. Zo aantrekkelijk, dat regelmatig tot zes Kleine Zilverreigers worden gezien, al dan niet in de nabijheid van Lepelaars, Kemphanen en Kieviten. Van dag tot dag breidt het soortenbestand zich uit. Grutto, Tureluur, Groenpootruiter, Bontbekplevier en Scholekster kunnen het niet laten om de Tiendgorzen op trektocht even aan te doen. Door de heerlijke zomerse omstandigheden kan ik ook de verleiding niet weerstaan om nog even na het werk te gaan kijken. Lekker op de dijk zittend met telescoop, weinig wind, helder zonnetje en aangename temperaturen. Ieder bezoek brengt weer nieuwe soorten, bijna altijd foeragerende Visdieven, maar ook met grote regelmaat bezoek van Dwergsterns die van hun broedgronden op de eilandjes in de Ventjager komen. Per week verandert het gebied en de soorten die het gebied aandoen, vooral de samenstelling van steltlopers. De eerder

genoemden hebben grotendeels plaats gemaakt voor Bosruiters, Witgatjes, Oeverlopers, Zilverplevier (in prachtkleed), Kluut en Watersnip. De Watersnip verblijft met enkele tientallen exemplaren in het gebied, tot op de leuning van de loopbrug toe. Eind augustus voegen zich een stel Casarca's met vijf jongen aan het bestand toe. Vanaf september gaat het weer veranderen en komt het gebied regelmatig onder water te staan en neemt de variëteit, mede door de trek, snel af. Het zijn vooral de eenden, die nu op de vegetatie afkomen. In oktober enkele tientallen Smienten, wat Pijlstaarten en Krakeenden, Wilde Eenden en tot soms 800 Wintertalingen. Een enkele Zomertaling (in eclipskeeld) trof ik in de zomermaanden.

Als er zoveel vogels fourageren, dan heeft dat ook aantrekkingskracht op de roofvogels. Bruine en Blauwe Kiekendief waren afwisselend te zien. Buizerd, Sperwer, Boomvalk en Torenvalk kwamen regelmatig vanuit de aangrenzende boomgaarden, voor een wasbeurt of poging om iets te pakken te nemen.

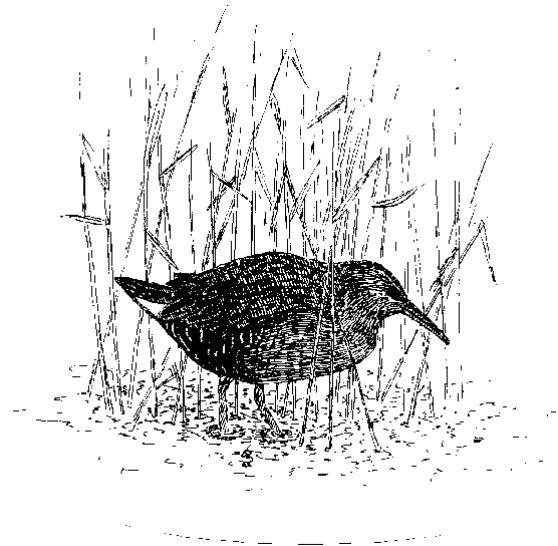
Gert Huijzers

BIJZONDERE VOGELSOORTEN HOEKSCHE WAARD: DE WATERRAL UITGELICHT

De meeste waarnemingen over het jaar 2001 zijn weer opgenomen in de bestanden. Tijd om weer enige informatie te verstrekken via "In vogelvlucht". Deze keer een bijdrage over de Waterral.

De Waterral heeft de voorkeur voor verlandingsvegetaties van riet en lisdodden als foerageer- en broedgebied. In de Hoeksche Waard is dit biotoop met name te vinden in het Groot Koninkrijk, het Zomerlanden Gorzenbosch, het Groote Gat en de Oeverlanden van de Ventjager. Het is dan ook niet verwonderlijk dat 85% van de meldingen van de afgelopen drie jaar uit deze gebieden komt. Tot nu toe zijn er 64 meldingen geweest, waarbij het in totaal om 85 vogels ging.

Na de afsluiting van het Haringvliet in 1970 is de Waterral als broedvogel in de Hoeksche Waard sterk achteruit gegaan. Zo waren de Korendijksche Slikken voor de afsluiting alleen al goed voor tientallen paren. Door verruiging is dit gebied voor de Waterral nagenoeg ongeschikt geworden. In de jaren '70 werd er melding gemaakt van 10 – 11 broedparen, geconcentreerd rond de kreken in het westen van de Hoeksche Waard. "Vogels van de Hoeksche Waard" vermeldt een actueel broedbestand 4 – 8 paar. Geen positieve ontwikkeling dus. Tot nu toe zijn voor de Bijzondere Vogelsoorten van de Hoeksche Waard alleen broedgevallen gemeld uit het Groote Gat (RtH) en het Groot Koninkrijk (AvL, LvL). Het gaat in totaal om maximaal 3 broedparen per jaar. Een enkele maal is er een waarneming in het broedseizoen buiten deze gebieden.

Buiten het broedseizoen is de verspreiding ruimer. Gebieden die niet geschikt zijn om te broeden, maar wel om te foerageren, worden dan aangedaan. De Oeverlanden van de Ventjager is dan één van de belangrijkste gebieden. Begin augustus verschijnen hier al de eerste vogels. Het gaat hier waarschijnlijk om uitzwermende jongen en oudervogels. Op de Oeverlanden werden tot nu toe maximaal vijf exemplaren tegelijkertijd gezien. Deze vogels blijven tot het midden van oktober hangen, waarna de meeste vertrekken. Ook de Korendijksche Slikken, de oevers van de Oude Maas en de Esscheplaat herbergen in de nazomer en herfst één tot drie exemplaren. De trekvogels uit Noord- en Midden-Europa arriveren met name in oktober en november. De waarnemingen nemen in deze periode in de Hoeksche Waard juist af. Daarmee wijkt de Hoeksche Waard enigszins af van het landelijke beeld. Mogelijk wordt dit veroorzaakt door een verminderde waarnemingsintensiteit (Ventjager). Winterwaarnemingen komen geregeld voor. Als er gedeelten van het oppervlaktewater dichtvriezen, kunnen ze zelfs dichtbij of in de bebouwde kom verschijnen, zoals in Strijen en Mijnsheerenland werd vastgesteld. De voorjaarstrek wordt nauwelijks opgemerkt.

Er lijkt voor de Waterral een betere toekomst in de Hoeksche Waard weggelegd. Met name op Tiengemeten zijn behoorlijke aantallen te verwachten, wanneer het water de ruimte krijgt. Ook de natuurontwikkeling die gerealiseerd wordt langs kreken, kan een positieve bijdrage leveren aan het voorkomen van de Waterral.

Van een geheimzinnige vogel als de Waterral is het moeilijk om een juist en compleet beeld te krijgen. Door het noteren en verzamelen van gegevens kan over een aantal jaren wellicht een behoorlijk beeld gegeven worden van de verspreiding en het voorkomen van de Waterral in de Hoeksche Waard. Met dank aan alle inzenders.

Han Benard

Literatuur:

- Bijlsma R.G., Hustings F. & Camphuysen C.J., 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Luitwieler M., Mesker C., Strucker R. & Verkerk J. (red.), 1999. Vogels van de Hoeksche Waard. Vogelwerkgroep Hoeksche Waard, Oud-Beijerland.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels. Arnhem.
- Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland, 1981. Randstad en Broedvogels, Tilburg.

DE EILANDEN VAN DE VENTJAGER.

Op 6 juni 2001 bracht mijn vader me 's morgens naar Den Bommel, omdat Pim Wolf en Peter Meininger op mij stonden te wachten om met een bootje naar de aangelegde eilanden van de Ventjager te gaan. We voeren de haven uit en na ongeveer vijftien minuten kwamen we bij het eerste eilandje aan, het kleinste eiland, maar wel het beste als het om broedvogels gaat. We gingen aan land en begonnen met het tellen van de nesten. Er waren 5 nesten van de Strandplevier, 2 van de Kleine Plevier, 1 van een stel Bontbekplevieren, Klutennesten en maar liefst 75 paar Dwergsterns. Toen begonnen we met het ringen van 2 jonge Dwergsterns, 3 juveniele en 1 adulte Kleine Plevier, 4 juveniele en 7 adulte Strandplevieren en een juveniele Scholekster. Voor de volwassen plevieren werkten we met vangkooitjes. Het volgende eiland was het grootste, maar met de minste vogels. 4 paar Kluten en 2 Visdieven broedden hier.

Het laatste eiland, het Ouweneel eiland, vernoemd naar de heer Ouweneel. Dit is het meest begroeide, met wat Helmgras, struikjes en boompjes op de strekdam. In deze

boompjes broedden zo'n 50 paar Aalscholvers en deze hadden al vrij grote jongen. Op het eiland zelf broedden nog 11 paar Kluten, 35 nesten van de Visdief met 1 juveniel, 3 nesten van de Scholekster met 5 juvenielen, en 1 Kleine Plevier met 1 jong. Voor de rest zagen we nog drie Zwartkopmeeuwen, 4 Grote Sterns maar geen nest van gevonden, zo'n 5 Buizerds en heel leuk was een Middelste Zaagbek met jongen. Met dank en Peter en Pim voor de enorm interessante dag.

Bart Huijzers

GROENE SPECHTEN GEVRAAGD

Tijdens een rondje fietsen in de omgeving van Nieuw-Beijerland / Piershil in maart 2001 hoorden we op vijf plaatsen Groene Spechten lachen: Kreekkant NBL, Dromweg/ Kostverlorendijk, Zwartsluisje, Piershilse Bos en begraafplaats Piershil. Iets wat halverwege de negentiger jaren nog zeker niet het geval was. Zoals iedereen weet is de Groene Specht sinds enkele jaren aan een opmerkelijke opmars bezig in onze regio. Deze vogel wordt zo regelmatig gezien, dat waarnemingen niet afzonderlijk worden bijgehouden, maar wel is gevraagd in het kader van het Bijzondere Soorten project broedgevallen door te geven. Dit blijkt in de praktijk niet of nauwelijks te gebeuren, simpelweg omdat nesten niet worden gevonden. Na het broedseizoen worden wel regelmatig juveniele Groene Spechten gezien. Om éénmalig een goed beeld te krijgen van de populatie van deze soort in 2002 vragen wij u alle waarnemingen van Groene Spechten tussen 1 maart 2002 en 15 april 2002 aan ons door te geven (ieder individu in broedbiotoop is immers een geldige waarneming volgens de handleiding BMP), dus gedurende ruim een maand na verschijnen van deze In Vogelvlucht. De datumgrenzen voor Groene Spechten liggen veel ruimer, namelijk tot 31 mei, maar om een zo groot mogelijke groep waarnemers te activeren, willen we een wat kortere periode nemen, zodat het niet zoveel moeite zal zijn. Natuurlijk worden meldingen na 15 april wel gewoon meegenomen. U kunt uw waarnemingen doorgeven hoe u wilt, via telefoon, Bijzondere Soortenformulier of per e-mail, maar graag in ieder geval datum en plaatsaanduiding (weg, dorp) vermelden; indien mogelijk kilometerhok, maar noodzakelijk is dat niet. We hopen op basis van de verzamelde waarnemingen inzicht te krijgen in het broedbestand Groene Spechten op ons eiland. We zijn erg benieuwd welk beeld de Hoeksche Waard anno 2002 te zien geeft. Verslag

hiervan in de volgende In Vogelvlucht.

Martin Benard (0186-692834 of yda.benard.fysergo@hetnet.nl)

ZEEARENDEN OP DE HOOGEZANDSCHE GORZEN

Winter 2001-2002 verbleven wederom één en later twee Zeearenden op de Hoogezandsche Gorzen langs het Hollandsch Diep. Op 14 november 2001 was er een telefoontje dat 's morgens om 8.45 uur vanuit het oosten een exemplaar was komen aanvliegen. De vogel vloog boven 'de lagunes', gevormd door de nieuwe oeververdediging en hetgeen nog resteert van de vaste buitendijks gelegen oeverstrook. Deze Zeearend verdween richting voormalige eendenkooi. Om 14.00 uur was de vogel te zien in de top van een van de bomen van het kooibos. Het ging om een derdejaars exemplaar. In de weken nadien was deze Zeearend weliswaar min of meer regelmatig te zien op, boven of vóór de Hoogezandsche Gorzen, maar niet dagelijks.

Omstreeks 10 december kwam ter plekke een tweede Zeearend opdagen, ditmaal een eerstejaars vogel. Op 18 en 19 december waren beide vogels langdurig te zien tussen de eendenkooi en het zogenaamde Weitje van de Koning, gelegen richting leidingstraat. Op beide dagen waren de arenden actief in de weer, soms zittend op de dijkkruin of in boomtoppen, zich verplaatsend, of etend van kennelijk op de oeververdediging liggend aas, met als apotheose een minutenlange gezamenlijke vliegshow tussen de eendenkooi en het Numansgors, waarbij ettelijke buitelingen met 'talon grappling' ten beste werden gegeven. Al deze activiteiten zorgden voor voortdurende paniek onder de drommen ganzen. Medewerkers van Cromstrijen verklaarden dan ook dat honderd Zeearenden welkom waren omdat 'die wel in staat waren de schade aan het gewas berokkenende ganzen te verdrijven'.

Gelet op waarnemingen van Zeearenden op de Ventjagersplaat en Hellegatsplaten die mij ter ore kwamen en het feit dat een of beide vogels soms dagen aaneen niet op de Hoogezandsche Gorzen waren te zien, is aannemelijk dat ze uitzwerven. Dat kan gemakkelijk. Want samen met de Esscheplaat annex Zeehondenplaat vormen de Hoogezandsche Gorzen een corridor, een E(cologische)H(oofd)S(tructuur) zone, tussen Biesbosch en het Haringvliet, zodat Zeearenden gemakkelijk zowel naar oost als west kunnen uitvliegen. Volgens getuigen vertoonde met name de eerstejaars Zeearend voorkeur om de óók op de Hoogezandsche Gorzen aanwezige soepganzen te bemachtigen, een prooi die hem ruimhartig is gegund. Enkele malen werd waargenomen hoe dit

exemplaar steeds opnieuw, met de klauwen uit, boven zo'n zich voor de oever in het water bevindend schepsel hing en toestootte. De baggervette gans dook dan onder. Dit theaterstuk duurde minutenlang. Soms rustte de Zeearend uit op de oeververdediging en lag de soepgans, op een paar meter afstand, uit te hijgen in het water. Even later ving de arend dan weer aan met zijn actie, voor zijn prooi een zaak van leven of dood. Lang geleden zag auteur in Roemenië hoe een Zeearend op deze wijze een Kolgans pakte, nadat deze 28 maal was ondergedoken. Of de Hoogezandsche Zeearenden erin zijn geslaagd wat aan het plaatselijke bestand soepganzen te doen, bleef ombekend. Een grote dode spiegelkarper, afkomstig uit de tuinvijver en door mij op het gors gedeponeed om de arenden te verleiden de Hoogezandsche Gorzen te blijven frequenteren, diende vooral de Zwarte Kraaien als voedsel.

Het bezoek van Zeearenden aan de Hoogezandsche Gorzen wordt bijna een (aangename) traditie. In de 10 winters tussen 1969-1970 en 1978-1979 deden tijdens drie winters Zeearenden voor korte of langere termijn de oever aan. Tussen 1979-1980 en en 1988-1989 waren dat er slechts 2. Maar de volgende decade, die tussen 1989-1990 en 1998-1999 was het al 4 winters prijs. En in de 3 winters die wij nu sinds 1999-2000 achter de rug hebben, konden de Hoogezandsche Gorzen alweer tijdens 2 seizoenen Zeearenden verwelkomen. Het duurrecord staat vooralsnog op naam van winter 1996-1997, toen van 19 november tot en met 4 februari een vogel present was. Maar op het moment dat auteur dit schrijft, is 2001-2002 al aardig bezig dat record naar de kroon te steken.

Er zijn een rijtje redenen op te sommen waarom Zeearenden voorkeur hebben voor een verblijf juist langs de zuidrand van de Hoeksche Waard. De ligging aan uitgestrekt open water zonder scheepvaart (de vaargeul door het Hollandsch Diep loopt ter hoogte van de Hoogezandsche Gorzen onder de Brabantse wal) is voor deze zo op water gestelde soort aantrekkelijk. Er is dus rust, een omstandigheid waarop de vogels ook kunnen rekenen vanaf de landzijde. Dan vormen hoog opgaande boombestanden dicht onder de oever in de vorm van onder andere de Hoogezandsche eendenkooi, boomgroepen rond het Weitje en de Esscheplaat/Zeehondenplaat een derde factor. Want deze bieden gelegenheid te rusten en uit te kijken over de oeverstrook. Waterwild en vis, de belangrijkste prooien, zijn er volop op het Hollandsch Diep. Vervolgens is een factor de al eerder aangehaalde corridor- functie van de noordoever van het Hollandsch Diep, waarbij de uiteindelijk er toch gekomen oeververdediging een extra bonus blijkt te zijn, omdat deze nu ook dient als uitkijkpost. Dat de Zeearend in Europa zodanig de wind in de zeilen heeft dat optimisten de soort al aankondigen als toekomstige broedvogel van onze natie is natuurlijk eveneens een punt. Maar tot slot echter dragen de bewoners van het huis aan de Hoogezandsche Haven er veel toe bij dat de Hoeksche Waard zo riant in zijn Zeearenden zit. Men heeft daar de vogels dagelijks voor de deur waardoor zij waarschijnlijk van alle Nederlanders degenen zijn die de meeste exemplaren van deze soort in dit land hebben waargenomen.

Een ding is zeker, indien autoriteiten hun zin krijgen om op het oostelijk deel van de Ambachtsheerlijkheid TNO een laboratoriumpark te laten zetten, met daaraan gekoppeld de kennelijke wens van Burgemeester en Wethouders van Cromstrijen om van het gebied een toeristische trekpleister te maken 'waarvan iedereen kan genieten met paden voor fietsers, wandelaars en paardrijders' zoals de eerste burger van de desbetreffende gemeente wervend naar voren bracht, dan zullen er geen Zeearenden meer komen. Want deze houden van RUST.

GLO

Literatuur:

Anonymus, 2002. Wapeninstituut TNO mogelijk naar polder bij Cromstrijen. Het Kompas van 16 januari 2002. Jaargang 41 nummer 3.

Jonge, M. de. 2001. De vliegende deur: wetenswaardigheden over de Zeearend in Zeearend Nederland en Europa. Werkgroep Roofvogels Nederland. Appelscha.

Ouweneel, G.L. 1972. De jacht van een Zeearend *Haliaeetus albicilla* op een Kolgans *Anser albifrons*. *Limosa* 45: 174-175.

Ouweneel, G.L. 1997. Zeearenden *Haliaeetus albicilla* in de noordelijke delta. *Het Vogeljaar* 45: 110-114.

Ouweneel, G.L. 2001. Oeververdediging Hollandsch Diep gereed. *De Levende Natuur* 102: 280-284.

RESULTATEN STUDIE BLAUWE KIEKENDIEVEN VERSCHENEN IN "HET VOGELJAAR"

Zestien collega-vogelaars gingen destijds in op een verzoek waarnemingen in te zenden van Blauwe Kiekendieven, vergezeld van informatie over terreingebruik. Dankzij die ruime response kon ik 337 waarnemingen van de soort verwerken, gedaan in het noordelijk Deltagebied in het seizoen 1999-2000 (1 september tot en met 31 maart). Het resultaat van het onderzoek is inmiddels verschenen in het tijdschrift "Het Vogeljaar", en wel jaargang 49, nummer 5, 2001. Hoewel aannemelijk is dat velen "Het Vogeljaar" lezen, bestaat kans dat niet alle inzenders kennis hebben kunnen nemen van hetgeen er uit de bus is gekomen. Ik heb nog een paar exemplaren van het bewuste nummer van "Het Vogeljaar". Mochten die paar

niet voldoende blijken, dan zend ik graag fotokopieën van het verhaal rond. Dus indien er contribuanten zijn die "Het Vogeljaar" niet lezen en wilt u weten waartoe uw bijdrage heeft geleid, laat mij dat weten en het verhaal komt naar u toe. Waarnemingen kreeg ik van de Hoeksche Waarders Peter de Barse, Martin Benard, Rob Burgmans, Adrie van der Heiden, Gert Huijzers, Menno Korbijn, Arie en Leen van der Linden, Henk van Leenen, Mieke Luitwieler, Rob Strucker en Janus Verkerk.

Nogmaals mijn dank.

GLO

NIEUWE OOIEVAARSNESTEN GEPLAATST.

Het scheppen van broedgelegenheid is voor sommige soorten van cruciaal belang, voor andere soorten een duw in de rug. Denk hierbij aan de successen in de Hoeksche Waard voor soorten als Steenuil, Kerkuil, IJsvogel en Torenvalk. In de toekomst zou ik graag nog enkele soorten toevoegen aan dit rijtje, n.l. Slechtvalk, Oeverzwaluw en Ooievaar. Voor de eerste soort wordt verwezen naar voorgaand stukje. Voor het scheppen van een oeverzwaluwwandje in Puttershoek lijkt het nu definitief de goede kant op te gaan en ook in het westen van de Hoeksche Waard staat iets te gebeuren voor deze soort. Op een viertal plaatsen in de Hoeksche Waard zijn Ooievaarsnesten te vinden. Deels door zeer gewaardeerd particulier initiatief komen er dit jaar twee bij. Langs de Binnenmaas zal net ten oosten van het Hof van Moerkerken een Ooievaarsnest op een 9 meter lange paal verrijzen. Alle goede voorwaarden, rust, ruimte, voedsel en nestgelegenheid zijn hier nu aanwezig. Ook bij ons bezoekerscentrum zal 2 maart de laatste hand worden gelegd aan een nest. Beiden werden gevlochten door Wim van Wingerden, geen onbekende binnen het Hoekschewaards Landschap. Hij verzorgd immers al jaren de mandenvlecht cursussen. Ook verscheen aan de Brabersweg een prachtig nest bij tuincentrum Batenburg. Naar verluid kan hier op verzoek een dergelijk nest worden besteld. Op het nest in het Oudeland zag Henk van Noordwijk ooit één keer een Ooievaar. Met het verschijnen van meer nesten op geschikte plaatsen kan de Ooievaar straks niet meer "om onze waard heen". Het eerste broedgeval is dus gewoon een kwestie van tijd!

Janus Verkerk.

SLECHTVALKKAST

NU

ECHT

KLAAR!

Dat de Slechtvalk bezig is met een zegetocht door Nederland is geen nieuws. Afgelopen jaar vonden maar liefst 7 broedgevallen plaats. Wat misschien wel nieuws is is dat er 2 broedsels waren in één atlasblok. Wat misschien ook nieuws is: dat atlasblok ligt voor de grootste helft in de Hoeksche Waard!! De broedpogingen vonden plaats op industrieterrein Moerdijk waar de "Werkgroep Slechtvalk Nederland" 2 broedkasten heeft geplaatst. Vorig jaar vlogen hier reeds drie jongen uit en dit jaar waren dat er, doordat er nogal wat competitie was tussen de aanwezige broedparen, slechts twee.

Het is inmiddels wel duidelijk dat broedkasten een enorme aantrekkingskracht uitoefenen op de Slechtvalk. Ook de vogelwerkgroep Hoeksche Waard heeft een kast hangen en wel in de 142 m. hoge mast aan de zuidzijde van de Haringvlietbrug. Ondanks het feit dat hier al een aantal malen 1-2 Slechtvalken bij waargenomen zijn heeft dit nog niet geleid tot een broedgeval. Reden zou kunnen zijn dat de kastvulling (grint of houtsnippers) niet aanwezig was. Vijftien januari j.l. is een 2 man sterke

klimploeg van Eneco, bekapt met rugzak en houtsnippers, omhoog geweest. Dat betekent dat de verwachting nu echt hoog gespannen is. Aan een ieder de taak deze kast, die boven in het puntje staat, vanaf begin maart extra aandacht te geven. Waarnemingen graag naar ondergetekende.

Janus Verkerk.

WINTERTELLINGEN IN DE HOEKSE WAARD

Op de voorjaarsvergadering vorig jaar heb ik voorgesteld om alle gehouden wintertellingen in de Hoekse Waard te verzamelen en daar een totaal overzicht van te maken en dit eens per jaar te publiceren in "In Vogelvlucht". Vooral de ganzen en zwanen zouden hierbij speciale aandacht krijgen en daarvan zou ook getracht worden het voedsel gedrag in beeld te brengen. Alle personen die, voor zover mij bekend, wintertellingen hielden heb ik benaderd en verzocht om mij van hun verzamelde gegevens een kopie te zenden. Ieder was bereid hieraan mee te werken en op dit moment zijn alle gegevens tot en met het 4^e kwartaal 2001 bij mij binnen en met de computer verwerkt.

De getelde gebieden zijn globaal als volgt (zie ook het kaartje in de bijlagen): de omgeving van het Spui, het Haringvliet, het Hollandschdiep en de Oude Maas. Verder worden veel polders in het westen van ons eiland geteld en tevens het Oudeland van Strijen. De polders bij Goudswaard, de St Anthonypolder, het Munnikenland en o.a. de Albert, Pieterspolder worden alleen onderzocht op ganzen en zwanen, de meeste overige gebieden worden geteld op alle voorkomende soorten.

Enkele voorlopige resultaten: de oktobertelling, waarvan die van de Korendijkse Slikken helaas niet kon worden uitgevoerd, leverde al ca 4.800 ganzen en 155 zwanen op. In november werden alle gebieden geteld, resultaat: 23.700 ganzen en 168 zwanen. Het resultaat van de december was echter weer fors minder waarschijnlijk omdat enkele dagen voor de telling het licht was gaan vriezen. Ook kon in deze maand de O. en W. Laagjes niet worden geteld, toch waren er nog ruim 16.000 ganzen aanwezig en 164 zwanen. In oktober was de talrijkste soort de Grauwe gans met 3.600 ex., in november was dat de Brandgans met 9.450 ex. al waren de Kolgans met 6.800 ex en de Grauwe gans met 7.150 ex ook royaal aanwezig. De belangrijkste aantallen in december waren: Kolgans 5.950 ex, Grauwe gans 6.575 ex en Brandgans 3.250 ex.

Enkele andere aantallen: Smient in oktober 2.425 ex., in november 4.300 ex. en in december 2.450 ex. Ook de aantallen van de Kievit zijn vermeldenswaard: oktober 3.645 ex, november 6.700 ex en december 825 ex. Het lage aantal in december is waarschijnlijk grotendeels een gevolg van de ingetreden vorst. De aantallen van de Goudplevier waren: oktober 1.375 ex., november 3.100 ex. en december nog 179 ex.

Doordat een groot aantal verschillende en vogelrijke gebieden geteld worden zijn er elke maand wel leuke waarnemingen in de Hoekse Waard. Hieronder enkele voorbeelden:

oktober:	Grote gele kwikstaart 2 ex. Roodborsttapuit 3 ex.	Buidelmees 3 ex.
november:	Waterpieper 17 ex Oeverpieper 1 ex.	Zwarte roodstaart nog 2 ex.
december:	Rode wouw 1 ex. Zeearend 2 ex. Waterpieper 12 ex.	Grote gele kwikstaart 2 ex. Roodborsttapuit 2 ex.

In alle maanden werden er IJsvogels gemeld met aantallen van 2 tot 4 ex.

Hoewel uiteraard niet het gehele eiland geteld wordt denk ik dat het volledige verslag een goede indruk geeft van wat er in de Hoekse Waard in het winterseizoen aan vogels aanwezig is. De aantallen van de zangvogels zijn natuurlijk maar een fractie van wat echt aanwezig is maar het is wellicht toch interessant om ook deze in de totalen mee te nemen. In "In Vogelvlucht" van oktober a.s. hoop ik met een compleet verslag te komen van alle door mij ontvangen formulieren. Met dank aan allen die de moeite namen hun gegevens aan mij op te zenden.

Arie van der Linden

ROOFVOGELTELLING JANUARI 2002

Ook de 18^e telling van de roofvogels in de Hoeksche Waard werd weer met succes uitgevoerd. Voor het eiland Tiengemeten betrof het de 8^e telling. Het tijdstip voor de telling was vastgesteld van 12 t/m 20 januari 2002 en betrof zoals gebruikelijk 2 weekends met voorkeur voor het 1^e. Het weer was tot half december 2001 zacht met tamelijk regen. Vanaf die tijd vroro het wisselend enkele dagen licht gevolgd door perioden met zachter weer en regen. Dit bleef zo tot de eerste teldag, waarna het vrij zacht en regenachtig werd. Het 1^e telweekend was deels bewolkt en deels zonnig met niet al te veel wind en het zicht was goed. Het 2^e weekend week hiervan af door de harde wind, de vogels zochten vaak een plaatsje uit de wind waardoor het tellen werd bemoeilijkt. En dan het resultaat: het totaal aantal Buizerds bleef steken op 270 ex. Het vorige hoogste aantal was 236 ex. in 1998. En ondanks het lage aantal Torenvalken dit jaar werd wederom een hoger totaal aan roofvogels in de Hoeksche Waard gevestigd namelijk 371 ex. De 16 ex. van Tiengemeten pasten goed in de reeks voor dat eiland.

Voor de 2e maal komt de Rode wouw in de tellingen voor en ook deze maal met 2 ex. Bij het recreatie terrein Binnenmaas werd op 18 november 2001 een overvliegend ex. gezien. Tijdens de decembertelling werd er één langs de Oude Maas opgemerkt en met de januaritelling één in het Oudeland van Strijen. Dit was waarschijnlijk steeds het zelfde ex. dat zeker tot 4 februari in het oosten van ons eiland verbleef. Eind december waren er meerdere waarnemingen in de omgeving van de Korendijkse Slikken van een waarschijnlijk ander ex. Op 19 januari werd een ex. in de Molenpolder bij Numansdorp en een ex. in het Groot Koninkrijk gezien met minder dan een ½ uur tijdsverschil. Met wat geluk was er dus volop te genieten van deze prachtige roofvogel.

De enige Bruine kiekendief in de Hoeksche Waard werd gezien in het Oudeland van Strijen en verbleef daar langere tijd. Opmerkelijk waren de 7 ex. op Tiengemeten, het forse aantal is mogelijk het gevolg van de zachte winters van de laatste jaren.

Het aantal Blauwe kiekendieven was met 11 ex. normaal te noemen. Er werd slechts 1 mannetje opgemerkt en wel in het Oudeland van Strijen. De slaappleats daar was ook deze winter weer in gebruik: begin december werden er enkele malen 4 vrouwtjes gezien. Op 21 januari waren dat 2 vrouwtjes en een mannetje al werkte toen het weer niet mee om tot een exact aantal te komen. Op Tiengemeten ontbrak de soort voor de 3^e maal in de laatste 4 jaar.

Het totaal van 5 Haviken is het hoogste ooit geteld maar dit is gezien de ontwikkeling als broedvogel niet vreemd. 3 ex. werden gezien rondom de leidingstraat bij het Hollands Diep, 1 ex op de Korendijkse Slikken en 1 ex. ten zuiden van Piershil.

De Sperwer scoorde met 13 ex. haast zoals gebruikelijk. Van deze, door zijn gedrag en manier van jagen, lastig te tellen soort zullen er mijns inziens aanmerkelijk meer aanwezig zijn. Vermeldenswaard is nog de vondst van een verkeersslachtoffer met een ring uit Finland.

Het aantal van de Buizerd is na een periode van 4 jaar met een gemiddelde van ca 225 ex. dit jaar weer fors omhoog geschoten naar een nog nooit geteld aantal van 270 ex. Er was dus blijkbaar nog steeds ruimte beschikbaar om een groter aantal te laten overwinteren. De Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen en de omgeving van de Esscheplaat een gebied van nauwelijks 20 km² herbergden gezamenlijk 51 ex., dat betekend 2,5 buizerd per km. Ook atlasblok 43-26: de polders tussen Zuid-Beijerland en Numansdorp was uitstekend bezet. Dit gebied is ca 23 km² en daarin werden 40 ex. geteld wat een aantal is van 1,75 buizerd per km. Of er nog ruimte is voor grotere aantallen Buizerds in de toekomst zal de tijd ons leren. Het aantal van 7 ex. op Tiengemeten is gelijk aan dat van vorig jaar.

Het aantal Torenvalken was met 63 ex. in de Hoeksche Waard en 2 ex. op Tiengemeten het laagste sinds 1997. De veldmuizen zijn momenteel schaars en dat heeft direct gevolgen voor de aanwezigheid van dit valkje. De 38 broedparen in 2001 waren echter slechts 2 minder dan het jaar ervoor. Mogelijk is het lagere aantal overwinteraars deels ontstaan door een slechter broedresultaat en deels door wegtrek naar gebieden met meer voedsel. Ook is waarschijnlijk dat de enkele dagen lichte vorst in de maand voorafgaande aan de telling invloed op het aantal gehad heeft. De totalen van alle wintertellingen van een deel van ons eiland waren in oktober en november resp. 27 ex. en 29 ex.

Wintertelling Roofvogels Hoekschewaard en Tiengemeten per atlas blok

Periode: januari 2002

Blok	Onderzoeker	Opp. km2	Rode wouw	Bruine k-dief	Blauwe k-dief	Havik	Sperwer	Buizerd	Torenvalk	Smelleken	Slechtvalk	Zeearend
37-55	West	3						1	1			
37-56	West	11						9	3			
37-57	Noord	12						13	4			
37-58	Noord	7						4				
43-14	West	19			3	1		13	1	1	1	
43-15	West	25				1	2	28	6			
43-16	West	25						8	4			
43-17	Noord	25	1		2		3	23	11			
43-18	Oost	25		1	1		2	21	8		1	
43-24	West*	2						2				
43-25	West*	10						6	4			
43-26	Zuid	23	1				1	40	8			
43-27	West / Oost	25				2	1	23	5			
43-28	Noord	25			2			25	2			
43-37	Oost	7					1	15				2
43-38	Oost	9			1	1		21	1		1	
44-11	Oost	10			1		2	6	2			
44-21	Oost	12			1		1	12	3			
Hoeksche Waard		275	2	1	11	5	13	270	63	1	3	2
Tiengemeten*		12		7				7	2			

Totaal generaal	287	2	8	11	5	13	277	65	1	3	2
-----------------	-----	---	---	----	---	----	-----	----	---	---	---

Totaal Hoeksche Waard 371

Totaal Tiengemeten 16

Wintertellingen roofvogels Hoekschewaard

Januari	1983	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Buizerd	39	35	60	59	53	36	59	97	69	98	169	142	180	236	209	234	218	270
Ruigpootbuizerd		1	1	2	1		1	1	2				1					
Rode wouw		2																2
Torenvalk	32	23	17	47	113	68	85	70	61	67	39	123	43	76	95	82	115	63
Smelken	2	4	2	1			3	3	5	1	1	1	2	4	2	2	1	1
Slechtvalk	1	1	1	1	2	1	2	2	3	2	3	2	2	3	2	4	1	3
Blauwe kiekendief	10	7	15	10	7	12	8	15	6	5	3	11	16	8	10	15	7	11
Bruine kiekendief	1	2	1	2	3	4	6	3	4	2	2	3	3	1	2	2	1	1
Sperwer	16	5	4	4	6	5	16	14	12	10	11	13	14	13	15	13	16	13
Havik							1	1		1	1	2	3	1	4	1	4	5
Zeesarend									1			2	1		1		1	2
Totaal	100	80	101	126	185	126	181	208	163	185	229	299	265	342	338	353	364	371

Wintertellingen roofvogels Tiengemeten

Januari	1981	1983	1986	1988	1989	2000	2001	2002
Buizerd	5	10	9	9	5	13	7	7
Torenvalk	5	15	2	3	2	3	5	2
Smelken		1						
Slechtvalk		1					1	
Blauwe kiekendief	7	5	4	5			2	
Bruine kiekendief	2	2	1			2	1	7
Sperwer	1		2					
Totaal	20	34	18	17	7	18	16	16

In december, na slechts enkele dagen lichte vorst, waren dat nog 18 ex. waaruit toch kan blijken dat er vrij snel op vorst gereageerd wordt.

Het Smelleken was met 1 ex., gezien op de Korendijkse Slikken, zoals gebruikelijk schaars aanwezig. Er werd nog een mogelijk 2^e ex. in atlas blok 43-16 gezien maar die is niet met de telling meegenomen. Overigens werden er de gehele winter erg weinig Smellekens waargenomen.

Van de Slechtvalk werden 3 ex. geteld: 1 ex. in de polder Nieuw Bonaventura, 1 ex. op de Korendijkse Slikken en 1 ex. bij de leidingstraat bij Strijensas. Gezien het voorkomen in de periode voor de telling een zeer reëel aantal. In het Oudeland van Strijen werden meerdere malen 2 ex. opgemerkt en ook op de Korendijkse Slikken was hij vaste gast. Aan de kast in de mast op het Hellegatsplein zijn de laatste zaken geregeld en het wachten is nu of er een paartje gebruik van wil maken.

Ook de Zeearend was dit jaar weer aanwezig en wel met 2 ex. de meeste tijd verblijvend op de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen. Op 15 november werd het 1e ex. daar gezien en half december werden er dat 2 ex. Zoals gebruikelijk moest je wel wat geluk hebben om één ervan te zien te krijgen aangezien het gebied waar ze gewoonlijk verbleven niet toegankelijk is. Uit de omliggende omgeving kwamen toch schaars waarnemingen: o.a. het Oudeland van Strijen, de Hellegatsplaten, de omgeving van de leidingstraat bij Strijensas en de Esscheplaat en ook Tiengemeten. Een waarnemer, die toch wel een flinke dosis geluk had, keek door het scherm bij de Griendweipolder op Tiengemeten en zag daar achter een Zeearend bezig met een haas of konijn, die hij buit gemaakt had, te verdrinken. Ca een ½ uur kon hij van de forse roofvogel genieten, de prooi was minder gelukkig neem ik aan. Begin februari zijn de 2 Zeearenden waarschijnlijk weer vertrokken.

Dank aan alle tellers, die er met elkaar toch voor zorgden met een mooie reeks het verloop in de winter van een spectaculaire groep vogels vast te leggen.

Janus Verkerk en Arie van der Linden

OVERZICHT WAARGENOMEN SOORTEN TIJDENS DE TREKTELLINGEN 2001

De waarnemingen werden gedaan door de VWG Noord op de trektelpost Geertruida Agatha polder.

Soorten	29 september	6 oktober	13 oktober	20 oktober	27 oktober	3 november
Aalscholver		69	96	72		
Beflijster		1				
Boerenzwaluw		1				
Gaai	3					
Goudplevier	16	5				
Graspieper	49	335	200	60	6	6
Grauwe gans	20	24	24	212	9	68
Groenling	10	15	4			
Holenduif	25	13	4		3	4
Houtduif	100	60	113	177	141	211
Kauw		6	16		4	
Keep		13	43	7	8	9
Kievit	32	100	3	201	86	
Kneu		7	23	5		2
Kokmeeuw	1	5	4	18	15	
Koperwiek	12	81	17	5	35	8
Kramsvogel			1	31	11	112
Merel			1			1
Pimpelmees		10				
Rietgors		3	1	1		
Roek				1		
Ruigpootbuizerd					1	
Sijs	20	32	4	7		

Smient						277
Sperwer	1	5			1	1
Spreeuw	731	1444	3872	1074	3604	14278
Tafeleend	20			23		
Turkse tortel	2	5		1		10
Veldleeuwerik	10	143	195	467	23	
Vink	3	294	376	297	61	93
Watersnip	40	17	12	18	3	
Wilde eend		1			5	
Wilde zwaan					61	
Witte kwikstaart	18	9	20	6	4	
Wulp			1			
Zanglijster	2	193	17	22		
Zwarte kraai		4		1		
Zwarte mees	4	8				
Zwartkop	2					

ROOFVOGEL KALENDER

Ik heb altijd moeite gehad met data en dergelijke te onthouden. Zo ook met het "wanneer gebeurt er wat" bij de roofvogels. Daarom heb ik wat datum en tijd gegevens bij elkaar gezet in een tabel en een kalender.

In de kalender, bij de eileg, is de zwart aangegeven periode de tijd dat de hoofdmoot van de vogels hun eieren leggen. Bij broeden, nestjong en takkeling geeft de donkerste periode de tijd aan dat die hoofdmoot van vogels dientengevolge broed, jongen heeft etc.

Martin Mollet

	Eileg	Broedduur / legselgrootte							Nestjong (dagen)	Takkeling (dagen)
		1	2	3	4	5	6	7		
Slechtvalk	maart	-	30	32	33	-	-	-	42	
Havik	half maart - april	-	39	41	42	44	-	-	40	
Buizerd	half maart - half mei	36	36	37	37	38	-	-	42	40-55
Torenvalk	april - mei	-	-	31	33	34	35	35	28	30
Bruine Kiek	april - mei	-	-	30	31	31	32	-	37	
Sperwer	half april - half mei	-	-	40	40	40	40	40	27	20-30
Blauwe Kiek	half april - mei	-	-	29	30	31	32	-	33	
Grauwe Kiek	mei - half juni	-	-	29	30	31	33	-	31	
Wespendief	half mei - juni	34	34	-	-	-	-	-	42	
Boomvalk	half mei - juni	28	30	31	32	-	-	-	28	14-21

VERSLAG VWG-VERGADERING D.D. 1 NOVEMBER 2001

Opening

Alle aanwezigen worden door Janus welkom geheten, met een extra woord voor Frank Verlinden (Politie/Groen meldpunt), Aad den Boer (SOVON) en Kees Heij.

Peter haalt de Zwarte Mezen-invasie van oktober in herinnering, de daarbij meegekomen Kuifmees die tot op de dag van de vergadering in Nieuw-Beijerland rondhing, was de eerste voor de HW. Peter deelt mee dat de trekvogeltellingen van afdeling Noord op de website van het HWL zijn terug te vinden, waaraan regelmatig de meest recente tellingen worden toegevoegd. Ga dat zien !!

Ingekomen stukken

Er zijn diverse uitnodigingen binnen gekomen, zoals voor een vogelaarsoverleg van VBN, een bijeenkomst over Kerkuilen in Zuid-Holland (Rob B./Janus), de vrijwilligersdag van SBB. Via wetlandwacht Gerard Ouweneel is er een bezwaarschrift ingediend tegen de uitbreiding van de beroepsvisserij in het Ventjagersgaatje, dit ligt nu bij de Raad van State. Tenslotte is er een offerte binnengekomen voor het maken en plaatsen van Ooievaarsnesten (bijv. bij Klein Profijt en de Binnenmaas), op vrijwel commerciële basis: dat gaan we dus maar zelf doen.

Monitoring waterschapsgebiedjes

Cees Mesker geeft een overzicht: het jaar 2001 was het eerste van een vijfjarige monitoring van een stuk of 15 gebiedjes met natuurontwikkeling langs kreken e.d. Een moeizame start vanwege de MKZ-crisis. Nog niet alle formulieren zijn binnen. In januari zal een bijeenkomst worden belegd met alle medewerkers.

De gebiedjes geven een heel divers beeld in 2001, omdat sommigen al 6 tot 7 jaar oud zijn en anderen helemaal nieuw. In de nieuwe gebieden werden een aantal Kleine Plevieren gemeld en ook enkele Kluten. Twee Bruine Kiekendieven broedden er in de gebiedjes, welke aan kleine rietveldjes genoeg hadden. Verder veel Kleine Karekieten en wat Blauwborsten. Van niet-broeders horen onder andere Lepelaar en Witgatje tot de bezoekers.

Na vijf jaar zal er een eindverslag worden gemaakt, waarvan de kosten worden betaald door het Waterschap.

Op de opmerking van Koos Stoop dat er nog gebiedjes niet worden geteld, deelt Cees mee dat dat eventueel wel kan, maar dat daar dan geen monitoring plaats heeft. Henk van Leenen wil de frequentie van bezoeken weten. Cees: één keer per maand. Frank van Gessele beschikt nog niet over goede kaartjes. Cees: naar verwachting zullen er deze winter nieuwe in kleur gemaakte kaartjes komen. Koos Stoop neemt waar dat boeren de stukjes als draaipunten gebruiken. Cees: Dat is niet de bedoeling. Liefst direct bellen met Groen Meldpunt en melden bij Cees.

Huiszwaluwen

Hans Willemsen is niet aanwezig, maar laat per e-mail weten dat de aanlevering nog steeds niet vanzelf loopt en er veel telefoontjes voor nodig zijn. Alle gegevens zijn echter binnen. Ten opzichte van 2000 is de teruggang 6%, zodat de HW weer onder de 1000 broedparen uitkomt, namelijk 962. Dit is na 1999 het tweede slechtste resultaat.

De oeverzwaluw heeft een goed jaar achter de rug, er werden 40 nestholen geteld: 30 op het terrein van de suikerfabriek en 10 op de Korendijkse Slikken nabij jachthaven De Put. Net buiten de HW, op het Hellegatsplein, waren nog eens 17 nesten te vinden.

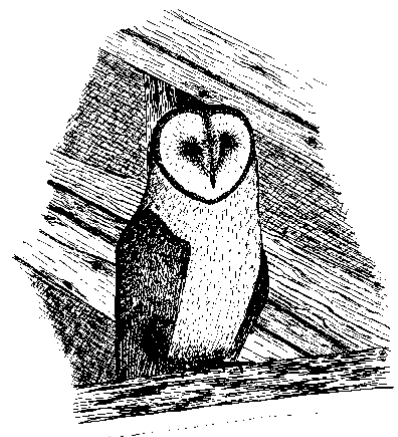
In 2002 wordt er mogelijk een wand gecreeërd bij de Suikerunie, dhr. Kortekaas is daar "de man".

Kerkuilen

Rob Burgmans geeft een overzicht van de gebeurtenissen met Kerkuilen in de zomer van 2001. Het idee om het een en ander geheim te houden, is door betrokkenen zelf als een onoverkomelijk standpunt ervaren, dus daar kwam niets van terecht. De Kerkuilen hebben er niet onder geleden.

Eind mei werden er aan de Dromweg bij Van Gaalen drie jongen vastgesteld, welke door Adrie van der Heijden van een ring zijn voorzien. Een idee van Rob om de uilen van tussen de strobalen te observeren, bleek bij de uilen niet goed te vallen, wat met veel misbaar te kennen werd gegeven. Meer dan drie maanden bleven de jonge uilen op de Dromweg.

Begin augustus kwam er van Kees Veerman aan de J.Krijnsweg de opmerking dat er wel eens wat werd gezien. De boer ging zelf

naar boven en de kast aldaar bleek bezet door één Kerkuil.

Eind augustus kwam er een telefoontje van Jan Los aan de Nieuwendijk, waarbij van veel kabaal werd gesproken. Inspectie leverde opnieuw drie jonge Kerkuilen op. De avond erna is de kast afgesloten en ook deze zijn door AvdH geringd. Oude vogels konden niet worden gevangen.

De stukjes over Kerkuilen in Het Kompas leverden een aantal verzoeken tot plaatsen van kasten op.

Er hangen nu ook zo'n 10 jaar kasten in kerktorens. De kerk van Nieuw-Beijerland stond in de steigers, waarop besloten werd eens een kijkje te nemen. De kast bleek op de grond te liggen en er huisden duiven in. Gemeente Korendijk wilde de kast in overleg met de aannemer goed terugplaatsen. Daarop werden ook andere kerktorens beklommen: in Piershil ontfermde een bijenzwerm zich over de kast, in Goudswaard Kauwen.

De landelijke coördinator van de Kerkuilen werkgroep werd steeds op de hoogte gehouden, wat er toe leidde dat er een aanbod kwam om 7 Kerkuilen die "over" waren in Friesland in de HW uit te zetten. De keuze viel op Tiengemeten, waar zes kasten hangen. Toen bleek dat er uiteindelijk 13 uilen deze kant op kwamen zijn er naast Tiengemeten ook drie uitgezet bij de Eerste Kruisweg en drie bij Wicher Pen in het Oudeland. Van deze 13 Kerkuilen zijn er inmiddels drie weer waargenomen en is er één dood gevonden. De uitzetting ter ondersteuning van de populatie in de HW wordt door betrokkenen als positief beschouwd.

Groen meldpunt

Cees Mesker heeft een overzichtje gemaakt van de incidenten inzake de Groene wetgeving in de HW in 2001, waarop alle meldingen staan die bij hem bekend zijn. Misschien dat niet iedere melding bij Cees terecht komt, daarom het verzoek om, naast de ingelichte personen of instanties, in ieder geval ook even bij Cees een berichtje achter te laten.

De meeste incidenten op het lijstje worden kort toegelicht. Bij meldingen van verstoring van crossende motoren de kenmerken van de motor onthouden en indien mogelijk een kenteken van een aanhanger aflezen. Dick van Houwelingen licht bij het Huiszwaluwen-incident in Strijen nog toe hoe hij nadien de gemeente van zoveel mogelijk informatie heeft voorzien, zodat de betrokken instanties in de toekomst niet meer om de feiten heen kunnen. Dit zou bij meer gemeenten moeten gebeuren.

Cees benadrukt nog eens dat het belangrijk is om incidenten direct te melden, hoe eerder hoe groter de kans op succesvolle aanpak. Alex van der Giessen vindt dat mensen ook direct kunnen worden aangesproken over hun gedrag door de waarnemer. Cees bevestigt dat dat, indien dat gepaard gaat met voldoende takt, wel mogelijk is, maar dat je er in sommige gevallen ook moed voor nodig hebt.

Wintertellingen

Gerard Ouweneel vraagt zich af of iedere betrokkene de formulieren van Arie van der Linden heeft ontvangen, zodat we de gegevens uit deze tellingen ook compleet binnen de streek houden. Dat blijkt op één na het geval te zijn. Als de tellers iedere maand hun kopieën naar Arie sturen, dan loopt dit project zoals bedoeld. Het wordt nuttig geacht dat de tellers eens bij elkaar komen. Wie zin heeft aan dit project een steentje bij te dragen, kan zich nog melden.

HWL-vogelaarsdag

Martin Benard brengt het idee naar voren om te komen tot een HWL-vogelaarsdag, ter bevordering van de onderlinge contacten. Buiten de halfjaarlijkse vergadering zien sommigen elkaar nauwelijks en de in het verleden georganiseerde weekenden zijn er ook al lang niet meer. Het idee is om in de HW te gaan vogelen in teamverband en er een spelelement met handicaps aan toe te voegen. Na afloop daarvan een gezellig samenzijn in Klein Profijt.

De meningen blijken verdeeld te zijn, maar een meerderheid staat positief ten opzichte van het idee. Een enkeling ziet er niets in, sommigen zien het competitie-element niet zo zitten. Ook wordt de suggestie gedaan de dag op de fiets te houden. Er zal bij verdere uitwerking rekening worden gehouden met de kritische opmerkingen.

Boottocht

Ronald in 't Veld kent iemand met een behoorlijke boot, die graag een groep vogelaars zou willen rondvaren op het Haringvliet e.o. Vogels kijken en gezelligheid zijn de trefwoorden. Op de vraag of daar animo voor is, geven zo'n 12 tot 15 mensen aan geïnteresseerd te zijn, wat neerkomt op één schip. Ronald noteert de namen en zal dit verder vormgeven.

Roofvogels

Martin Mollet presenteert namens de roofvogelclub via dia's het werk wat in het voorjaar 2001 is uitgevoerd. Dat op de kaart van Nederland de Hoeksche Waard een vrijwel witte vlek was voor wat betreft ingeleverde nestkaarten bij de WRN, betekende een uitdaging. Er is veel werk verzet. Er werden voor eigen gebruik formulieren ontworpen die in het veld makkelijk waren in te vullen. Er werd geklommen, gemeten, gewogen en geringd. Van de resultaten zijn prachtige kaarten vervaardigd, die in een oogopslag de situatie per soort in de HW te zien geven, zie daarvoor In Vogelvlucht nr.5.

Afsluiting

Opnieuw een pluim voor In Vogelvlucht en betrokkenen, het blad is al niet meer weg te denken. Janus sluit af met de medeling extra alert te zijn op Slechtvalken, met name in maart, omdat er regelmatig exemplaren worden waargenomen nabij de kast in de mast bij de Haringvlietbrug.

M.B. november '01

AGENDA

31 oktober 2002 Najaarsvergadering Vogelwerkgroep HWL

BIJLAGEN

- Roofvogelkalender samengesteld door Martin Mollet
- Kaart van de gebieden in de Hoeksche Waard waar wintertellingen zijn uitgevoerd
- Adreslijst leden van de Vogelwerkgroep HWL